

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-88 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : **10-45/811-269**
Karar Tarihi : 24.06.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Mehmet Selim ÜNAL, Burak SAĞLAM

C. ŞİKAYET EDEN : Messa Su Petrol Ltd. Şti.
Sivrihisar Caddesi No: 94/E Eskişehir

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILANLAR : - Milangaz LPG Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Şişhane Yokuşu Demirören Han No:2 34420 Azapkapı/İstanbul
- Likidgaz Tevzi ve Üretim Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yolcuzade İskender Cad. Gümüşgerdan Sok. No:2
80020 Beyoğlu/İstanbul
- İpragaz A.Ş.
19 Mayıs Cad. Nova Baran Plaza No:4 K:13-17 Şişli/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: İpragaz A.Ş. ve Demirören Grubu'nun Eskişehir'de tüplü LPG pazarında düşük/maliyet altı fiyatlardan satış yaptığı iddiası.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.4.2010 tarih ve 2917 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 06.05.2010 tarih, 2010-1-88/İİ-10-351.MSÜ sayılı İlk İnceleme Raporu, 12.05.2010 tarih tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine düzenlenen 14.06.2010 tarih ve 2010-1-88/ÖA-10-351.MSÜ sayılı Önaraştırma Raporu 18.06.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-110/204 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-45 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ: Messa Su Petrol Ltd. Şti. (Messa) işleticisi Mustafa Kaya tarafından gönderilen şikâyet başvurusunda özetle;

- Başvuru sahibinin Eskişehir ilinde BP Gaz şirketinin yetkili bayisi olduğu,
- İpragaz A.Ş.'nin 13.03.2010 tarihinde 12 kg'lık mutfak tüpü fiyatını 52 TL'den 42,00 TL'ye indirdiği, İpragaz'ın bu uygulamasının ardından 15.03.2010 tarihinde de Demirören Grubu'nun 12 kg'lık mutfak tüpü fiyatını 41,50 TL'ye düşürdüğü, bu fiyatların Messa'nın tedarik fiyatlarının bile altında belirlenmiş fiyatlar olduğu,

- Başvuru tarihi itibarıyla BP Gaz'ın 12 kg'lık mutfak tüpü fiyatının 54.50 TL, Aygaz'ın fiyatının 52,00 TL olduğu, İpragaz'ın EPDK'da yayınlanan fiyatının 51,50 TL ve Demirören Grubu'nun fiyatının ise 52,50 TL olduğu,

- Bayilerinin yanı sıra doğrudan perakende satış da yapan İpragaz ve Demirören Grubu'nun piyasaya hâkim durumda bulunan firmalar olduğu, yukarıda ifade edilen uygulama ile piyasadaki diğer firmaların bayilerini yok etme çabası içerisinde buldukları

ifade edilerek, bu konular hakkında Rekabet Kurumu tarafından gereğinin yapılması talep edilmektedir.

10-45/811-269

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- 50 - Önerştirmaya konu şirketlerin Türkiye genelinde ve Eskişehir ili kapsamında tüplü LPG pazarında hakim durumda bulunmadığı, ve dolayısıyla yıkıcı fiyat yoluyla 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiklerinin ileri sürülemeyeceği,
- Şikâyet başvurusunda yer verilen diğer iddianın ise 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilemeyeceği,
- Anılan teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında soruşturma açılmasına gerek olmadığı ve şikâyetin reddedilmesi gerektiği görüşü ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Önerştirma Yapılan Teşebbüsler

- 60 Dosyadaki bilgilere göre; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) pazarında faaliyet göstermekte olan İpragaz, 1961 yılında Eureka Metal A.Ş. adıyla kurulmuş, 1966 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ile birleşerek İpragaz A.Ş. adını almıştır. 1992 yılında özelleştirilen İpragaz, Fransız Primagaz bünyesine katılmıştır. 1999 yılında Primagaz'ın da dünyanın en büyük LPG dağıtım firması Hollandalı SHV Gas tarafından satın alınması ile İpragaz, SHV ailesinin bir parçası haline gelmiştir. Hâlihazırda SHV, İpragaz'ın hisselerinin %99,99'unu elinde bulundurmaktadır.

- Demirören Grubu içinde yer alan Milangaz'ın ise, esas faaliyet konusu; LPG'nin yurtiçi ve yurtdışı piyasalardan temini, stoklanması, dolumu, tüplü gaz, dökme gaz ve otogaz olarak dağıtımını ve tüketiciye ulaştırılmasıdır. Şirketin 28 dolum tesisi, 77.000 tonluk
- 70 stok kapasitesi, 3.000'i aşkın ana ve 10.000'i aşkın tali bayisi bulunmaktadır

Diğer taraftan, yine bir Demirören Grubu şirketi olan ve LPG pazarında faaliyet göstermekte olan Likidgaz, Demirören Grubu içerisinde Milangaz'dan sonra en yaygın dağıtım ağına sahip şirkettir.

I.2. İlgili Pazar

- Dosya konusu başvurunun İpragaz, Milangaz ve Likidgaz'ın tüplü LPG dağıtım alanındaki faaliyetlerine ilişkin olması dikkate alınarak ilgili ürün pazarı, "*tüplü LPG pazarı*" olarak; şikâyete konu tüplü LPG'nin ülke genelinde dağıtımının yapıldığı ve ülke çapında faaliyet gösteren teşebbüslerin bayilik oluşturmasının son derece kolay olması da dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar işbu dosya özelinde "*Türkiye*" olarak
- 80 belirlenmiştir. Diğer taraftan daha dar bir tanım altında, coğrafi pazarın bölgesel olarak Eskişehir ili ile sınırlandırılması halinde de dosya mevcudu bilgiler kapsamında yapılan değerlendirmelere ve ulaşılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

- Şikâyet konusu iddiaların iki başlık altında incelenmesi mümkündür. Bunlardan ilki, İpragaz ve Demirören Grubu şirketleri Milangaz ve Likidgaz'ın Eskişehir ilinde tüplü LPG'yi düşük fiyattan sattığı iddiasıdır. Burada şikâyetçi tarafından ifade edilmek istenen husus rekabet hukuku yönünden yıkıcı fiyatlandırma kavramında temelini bulmaktadır.
- İkinci iddia ise anılan dağıtım şirketlerinin tüplü LPG'de parakende satış
- 90 gerçekleştirildiği iddiasıdır.

LPG pazarının alt pazarlarından oto LPG pazarı yıllar itibariyle büyürken, tüplü LPG ve dökme LPG pazarları ise bir daralma ile karşı karşıya kalmıştır. Bu pazarlardaki daralmanın temel nedenleri; dökme gaz ve tüplü LPG müşterilerinin doğalgaza geçmesi, elektriğin LPG'ye göre ucuz olması nedeniyle ısınma amaçlı kullanılan katalitik sobaların yerine elektrik ocaklarının veya klimanın kullanılmaya başlaması, su

10-45/811-269

ısıtma amaçlı elektrikli mutfak aletlerinin kullanımının yaygınlaşması, güneş enerjisi sistemlerinin çoğalmasındır. Pazarın bu yapısı nedeniyle (daralan bir pazar olması), bayilerin yanı sıra dağıtım şirketleri de doğrudan tüketiciye satış yapma yoluna gitmişlerdir. Bununla birlikte, belirtmek gerekir ki, anılan şirketler tarafından perakende satış gerçekleştirilmesi, 4054 sayılı Kanun'da yer verilen ihlaller kapsamında yer almamaktadır.

Bu itibarla, şikâyete konu iddialardan rekabet hukuku açısından değerlendirilmesi gereken tek husus Milangaz'ın yıkıcı fiyat uyguladığı iddiasıdır.

I.3.1. Yıkıcı Fiyat Uygulaması Hakkında Değerlendirme

Yıkıcı fiyat uygulaması, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilmektedir. Yıkıcı fiyat uygulaması "*iktisadi üstünlüğe dayanan bir teşebbüsün, hasat yapma niyetiyle maliyet altında satış yaparak rakiplerini etkisizleştirme girişimi*" olarak tanımlanmaktadır. Yıkıcı fiyat uygulamasının dört unsuru bulunmaktadır:

İktisadi Üstünlük: Genel olarak bir teşebbüsün rekabeti kısıtlayabilmesi veya bozabilmesi için rakiplerine oranla sahip olduğu bir üstünlüğün veya avantajın olması gerektiği kabul edilmektedir. Bu durum ABD hukukunda "tekel gücü", ülkemizde ve AB'de ise "hâkim durum" veya daha genel olarak "pazar gücü" kavramlarıyla ifade edilmektedir.

Olağan dışı düşük fiyat: Bu ifade ile maliyet altında satış kastedilmektedir. Eğer fiyat indirimi firmanın ilgili ürün pazarındaki karlılığını sürdürmesine engel oluşturmayacaksa yıkıcı fiyat söz konusu değildir.

Niyet: Yıkıcı fiyat tespitinde, fiyatın maliyetin altında olması yeterli görülmemekte, bu fiyat politikasının rakibi piyasa dışında bırakma amacıyla uygulanıp uygulanmadığı önem kazanmaktadır.

Hasat: Yıkıcı fiyat uygulamasının nihai amacı, fiyat kırarak rakipleri etkisizleştirdikten sonra fiyatları tekrar yükseltmektir. ABD uygulamalarında yıkıcı fiyat tespiti için hasatın olabilirliğinin gösterilmesi gereklidir. Brooke Kararında (509 U.S. 223) Yüksek Mahkeme "Hasatın olabilmesi için düşük fiyat uygulamasının rakipler üzerinde istenen etkiyi göstermesiyle, bir başka deyişle pazar dışına itilmesiyle yıkıcı fiyat uygulayan firmanın fiyatı uygulama öncesindeki seviyenin çok üzerine çıkartabilmesi gerekir" yorumunda bulunmuştur. Böylece yıkıcı fiyat için maliyetin altında satış yetmemekte; yıkıcının, yıkıcı fiyat uyguladığı dönemdeki kayıplarının telafi edilebilmesi şartı da aranmaktadır.

Yıkıcı fiyat uygulamasının oluşturulmasının kabul edilebilmesi için yukarıda sayılan dört unsur bir arada gerçekleşmelidir. Diğer bir ifadeyle, eğer yukarıda sayılan dört unsurdan herhangi birinin varlığı gösterilemiyorsa yıkıcı fiyat yoluyla hâkim durumun kötüye kullanıldığı savının reddedilmesi gerekmekte, ayrıca tek tek her bir unsurun değerlendirilmesine ihtiyaç bulunmamaktadır.

İşbu dosya özelinde de öncelikli olarak, anılan üç şirketin ilgili ürün pazarı olan tüplü LPG pazarında hâkim durumda bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu tespit olumsuz olması halinde, başka bir değerlendirme yapmaya ihtiyaç bulunmamaktadır.

I.3.2. Hâkim Durum Değerlendirmesi

Dosyada yer alan EPDK'nın yayımlanmış olduğu "2009 Yılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Sektör Raporu" çerçevesinde, 2009 yılı için Türkiye genelinde bazı dağıtıcıların ürün bazındaki pazar paylarından görüldüğü üzere; İpragaz ve Demirören Grubu Şirketleri Milangaz ve Likidgaz'ın 2009 yılında tüplü LPG pazarındaki pazar

10-45/811-269

payları sırasıyla %17,83; %13,08 ve %0,40 olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca gerek LPG pazarındaki toplam pazar payı, gerekse tüplü LPG, dökme LPG ve otogaz LPG pazarlarındaki pazar payları açısından Aygaz ilk sırada yer almaktadır. İpragaz ve Demirören Grubu Şirketleri Milangaz ve Likidgaz'ın yer verilen pazar payları ve rakip teşebbüslerin payları bir arada değerlendirildiğinde, anılan teşebbüslerin Türkiye tüplü LPG pazarında hâkim durumda olduğunu iddia etmek mümkün gözükmemektedir.

- 150 Diğer taraftan EPDK'nın anılan raporları çerçevesinde, 2009 yılı için bu defa Eskişehir ilinde bazı dağıtıcıların ürün bazında pazar paylarına bakıldığında ise, coğrafi pazarın "Eskişehir merkez" olarak dar tanımlanması durumunda dahi, İpragaz ve Demirören Grubu şirketleri Milangaz ve Likidgaz'ın 2009 yılında tüm LPG pazarındaki pazar paylarının sırasıyla %7,52; %10,52 ve %0,08; tüplü LPG pazarındaki pazar paylarının ise sırasıyla %13,02; %21,36 ve %0,00 olduğu görülmektedir. Öte yandan Eskişehir ilinde gerek tüm LPG pazarındaki %37,97'lik pazar payıyla, gerekse tüplü LPG pazarındaki %59,13'lük pazar payıyla Aygaz birinci sırada bulunmaktadır. Özellikle Aygaz'ın Eskişehir ilindeki tüplü LPG pazarındaki %60'a yaklaşan pazar payı da dikkate alındığında, anılan teşebbüslerin Eskişehir ilinde hâkim durumda bulunan
- 160 firmalar olduğu iddiasının gerçeği yansıtmadığı ve anılan teşebbüslerin Eskişehir merkezde hâkim durumda bulunmadıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere, bir teşebbüsün yıkıcı fiyatlama yoluyla Kanun'un 6. maddesini ihlal ettiğini ileri sürebilmek için teşebbüsün hâkim durumda bulunduğunun gösterilmesi gerekmektedir. Ancak yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde, anılan teşebbüslerin gerek Türkiye genelinde gerekse Eskişehir ilinde hâkim durumda bulunmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

- Ayrıca Rekabet Kurulu'nun 03.05.2007 tarihli ve 07-37/383-144 sayılı kararında da ifade edildiği üzere, dağıtım şirketlerinin zayıf konumda oldukları tüketim bölgelerine değişik kampanya veya fiyat indirimleri uygulayarak hem mevcut müşterilerini
- 170 muhafaza etmek hem de yeni abone kazanmak/transfer etmek yoluna gitmelerinin, tüplü LPG pazarının daralan yapısından kaynaklandığı ve makul sürelerle uygulandığı sürece rekabetçi bir durum yarattığı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, anılan teşebbüslerin yıkıcı fiyatlama yaptığına yönelik iddianın reddedilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir